

**Eesti
Roheline
Liikumine**

Estonian Green Movement-FoE

Eesti Rohelise Liikumise keskkonnajuhtimissüsteem

Koostamist toetas:

2009

Sisukord

1. Eesti Rohelise Liikumise tutvustus.....	3
2. Keskkonnanälevaatus	3
3. Eesti Rohelise Liikumise keskkonnajuhtimise üldised eesmärgid	4
4. Tegevused keskkonnamõju vähendamiseks	4
5. Eesmärgid ja ülesanded.....	5
6. Keskkonnajuhtimiskava	6
7. Struktuur ja vastutuse jagunemine	7
8. Koolitus ja teadlikus	7
9. Teabevahetus.....	8
10. Dokumenteerimine.....	8
11. Toimimisjuhendid	8
12. Seire	9
13. Juhtkonnapoolne ülevaatus ja mittevastavuste korrigeerimine.....	9
Lisa 1 Eesti Rohelise Liikumise keskkonnaaruanne 2008.....	10

1. Eesti Rohelise Liikumise tutvustus

Eesti Roheline Liikumine (ERL) on 1988. aastal asutatud keskkonnakaitsega tegelev mittetulunduslik valitsusväline organisatsioon, mille missiooniks on ühendada keskkonnahoidlikku mõtteviisi kandvaid inimesi, kujundada hoolivat ja loodust väärtustavat eluviisi ja suunata ühiskonda tegema keskkonnateadlikke valikuid ja otsuseid.

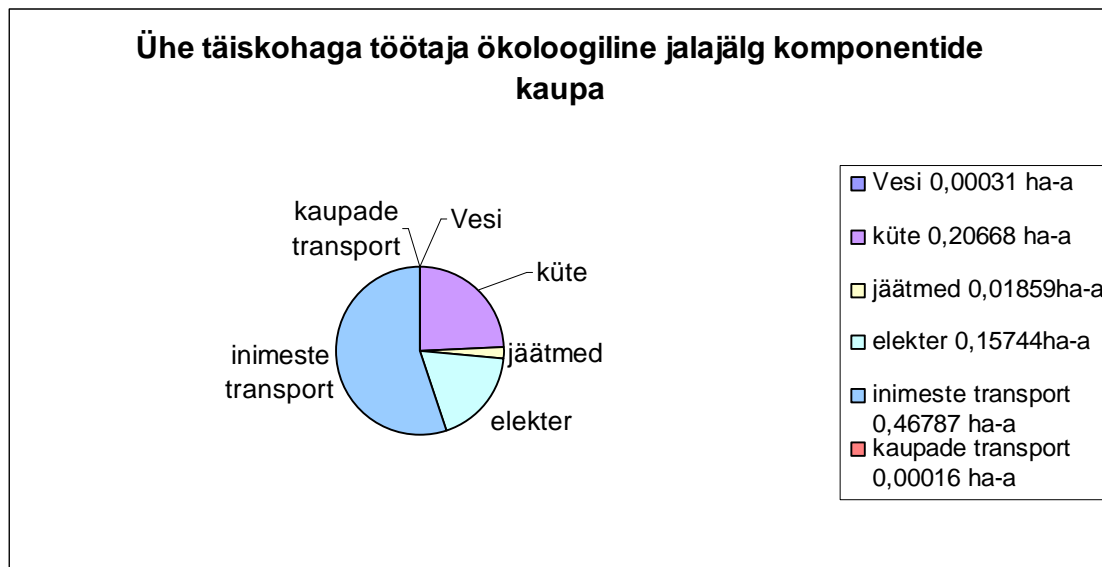
ERLi sisuline tegevus toimub alates 2009. aastast kahe programmi raames: keskkonnapoliitika ja keskkonnateadlikkus. Peamiselt toimub töö Tartus ja Tallinnas asuvates kontoriruumides. Sageli korraldatakse või osaletakse erinevatel avalikel üritustel, kaasates oma tegevustesse liikmeid ja vabatahtlikke.

Oma enam kui 20 tegevusaastaga on Eesti Roheline Liikumine tõusnud üheks Eesti mõjukamaks keskkonnaorganisatsiooniks.

2. Keskkonnaülevaatus

Saamaks ülevaadet organisatsiooni tegevusest põhjustatud erinevatest mõjudest keskkonnale, koostati keskkonnaaruanne, kasutades ökoloogilise jalajälje meetodit. 2008. aasta kohta koostatud keskkonnaaruande terviktekst on toodud lisas 1.

Eesti Roheline Liikumine tarbis 2008. aastal oma tegevuseks ressursse, mille ammutamiseks oli vaja 8 ha viljakat pinda. Kuigi organisatsioonis on üle 1000 liikme on aktiivseid töötajaid oluliselt vähem, tinglikult 9,5 täiskohaga töötajat. Ühe töötaja jalajälg oli 2008. aastal 0,85 ha-a.

Keskkonnaaruande tulemuste kokkuvõttes selgus, et suurima mõjuga on ressursside kulutamine:

- Lennutranspordile
- Kontoriruumide kütmisele
- Autotranspordile
- Suure keskkonnakoormusega elektrienergia kasutamine

3. Eesti Rohelise Liikumise keskkonnajuhtimise üldised eesmärgid

Soovides oma tegutsemise käigus võimalikult vähe mõjutada ümbritsevat looduskeskkonda ning näidates sellega eeskuju teistele organisatsioonidele, seame endale kõrgemad eesmärgid, kui seda nõuavad Eesti Vabariigi seadused.

ERLi eesmärgid on:

- Hoiduda tegevuses kahjustamast looduslikku mitmekesisust.
- Kasutada ressursse alla nende taastumisvõime.
- Mitte kahjustada oma ostudega loodus- ega sotsiaalset keskkonda toodete päritolumaal.
- Tõsta töötajate teadlikkust säästvatarbimise võimalustest.
- Kaasata oma liikmeid ja avalikkust aktiivselt keskkonnakaitsetegevusse.
- Võtta võimalusel kasutusele keskkonnasäästlike tehnoloogiaid.
- Reageerida vastavalt eriolukordade tekkimisel.

ERLi keskkonnajuhtimise üldised eesmärgid vaadatakse üle igaaastasel juhtkonnapoolsel ülevaatusel.

4. Tegevused keskkonnamõju vähendamiseks

Tabelis 1 hinnatakse erinevate tegevuste ratsionaalsust, kasutades selleks erinevaid aspekte. Hindamise skaala ja seletused on toodud tabelis 2.

Tabel 1. ERLi aktuaalsemad tegevused keskkonnamõju vähendamiseks.

Tegevus	T ¹	R ²	A ³	P ⁴	M ⁵	K ⁶
Kontor						
Eelistada lennutranspordile keskkonnasäästlikemaid transpordiliike.	3	2	1	2	3	11
Loobuda kaugetest lendamist nõudvaist üritustest.	3	3	3	2	3	14
Soetada soojusefektiivsem kontoriruum.	3	2	1	3	3	12
Soojustada kontoriruum.	2	1	1	2	2	8
Paigaldada akende ette täiendavad soojust tagasi peegeldavad ekraanid.	2	2	3	3	3	13
Vähendada autotranspordi kasutamist.	3	3	3	3	3	15
Lülitada elektriseadmed välja töötaja lõppedes.	3	3	2	2	3	13
Energiasäästlikemate kontoriseadmete soetamine.	2	1	2	3	3	11
Kasutada taastuvatest allikatest toodetud elektrit - Roheline Energia.	3	2	2	3	3	13

Eelistada lähemal valmistatud tooteid.	3	3	2	3	3	14
Eelistada ökomärgisega ja/või "õiglasi" tooteid.	3	2	2	3	3	13
Kätepesu vee taaskasutamine WCs loputusveena.	3	2	1	3	3	12
Eelistada keskkonnajuhtimissüsteeme omavaid teenusepakkujaid	2	3	1	3	3	12
Eelistada Rohelist trükist	3	2	2	3	3	13
Viia läbi vastavad koolitused	3	3	3	3	3	15

1 – Teostatavus; 2 – Rahakulu; 3 – Ajakulu; 4 – Personali motiveeritus; 5 – Maine; 6 - Kokku

Tabel 2. Tabeli 1 hindamise skaala.

Teostatavus	3 – lihtne ellu viia	2 – problemaatiline	1 – võimatu
Rahaline kulu	3 – toob sisse ja säästab raha	2 – taskukohased kulud	1 – liiga kallis
Ajakulu	3 – teeb elu kergemaks	2 - neutraalne	1 – teeb elu keeruliseks
Personali motiveeritus	3 – motiveeriv	2 – neutraalne	1 - mittemotiveeriv
Maine	3 – parandav	2 - võib-olla	1 – pole oluline

Keskkonnaaspektid vaadatakse üle ja vajadusel täiendatakse juhtkonnapoolsel ülevaatusel.

5. Eesmärgid ja ülesanded

Tabelis 3 on toodud eesmärgid ja ülesand, mida soovitakse 2009. aasta jooksul saavutada.

Ettevõtte eesmärgid ja ülesanded vaadatakse üle kord aastas juhtkonnapoolsel ülevaatusel. Vajadusel täiendatakse ja korrigeeritakse neid ning püstitatakse uusi eesmärgid ja ülesandeid. Tabelis on esitatud ka indikaatorid, mis võimaldavad hinnata eesmärkide saavutamist.

Tabel 3. Eesmärgid ja ülesanded, mis teostatakse 2009 aasta jooksul.

Eesmärk	Ülesanded	Indikaator
Vähene lennutranspordi kasutamine	Vähendada lennutranspordi 20%	inim-km
Eelistada autotranspordile ühistransporti	Vähendada autotranspordi 20%	inim-km
Vähendada tarbitud elektrienergia poolt põhjustatud ökoloogilist jalajälge.	0,2 ha-a	ha-a

Lisaks konkreetset fikseeritud eesmärkidele soovib ERL vähendada oma mõju keskkonnale seades sisse tegutsemise põhimõtted. ERL soovib eelistada lähemal toodetud

kaupasad ning võimalikult suurel määral tarbida ökomärgisega ja/või “õiglaselt” valmistatud tooteid. Täpsemad suunitlused, kuidas tulevikus tooteid valitakse määratakse vastavates juhendites

ERL kasutab teavitustöös palju erinevaid trükiseid. Tagamaks nende võimalikult vähese keskkonnamõju eelistatakse võimalusel alati Rohelist trükist.

Vähendamaks soojusenergia tarbimist üritab organisatsioon 2009 aasta jooksul välja töötada meetoid soojakao vähendamiseks.

6. Keskkonnajuhtimiskava

Tabel 4. ERLi keskkonnajuhtimise kava, ühe aasta kohta.

Eesmärk	Tegevus	Vastutaja	Tähtaeg
Vähendada lennutransporti 20%	Koostada lennureiside põhjendatuse juhend	juhatus	31.12.2009
Vähendada autotransporti 20%	Koostada autotranspordi kasutamise põhjendatuse juhend	juhatus	31. 12. 2009
Vähendada tarbitud elektrienergia ökoloogilist jalajälge 0,2 ha-a	Koostada säästliku energiatarbimise juhend	juhatus	31.10.2009
	Roheline energia kasutuselevõtmine Tartu kontoris	tegevjuht	31.10.2009
Vähendada tööga kaasnevaid riske	Koostada tulekahju korral tegutsemise juhend	juhatus	31.12.2009
	Organiseerima kontoris tulekustutusvahendid ja vastutama nende korrashoiu eest.	tegevjuht	Pidevalt
	Korraldab koolituse vastavalt vajadusele	tegevjuht	Pidevalt
	Kriisiolukorras tegutsemise juhend	tegevjuht	31.12.2009
Tagada korrektne seireandmete kogumine	Koostada ja juurutada internetipõhine seireandmete kogumise tarkvara	tegevjuht	31.12.2009
	Koostada juhend, mis selgitab seireandmete kogumist	juhatus	31.12.2009

7. Struktuur ja vastutuse jagunemine

ERLi üldkoosolek

- Valib juhatuse.

ERLi juhatus

- Koostab ERLi keskkonnajuhtimise üldised eesmärgid.
- Palkab tegevjuhi (peakontori juht) ja Tallinna harukontori juhi.
- Püstitab keskkonnaeesmärgid ja -ülesanded, kontrollib nende täitmist.
- Vastutab KKJS dokumenteerimise eest.
- Vaatab kord aastas üle KKJS dokumendid ja seireandmed ning hindab püstitatud eesmärkide ja ülesannete täitmist. Uurib leitud mittevastavuste põhjusi ja leiab lahendused nende kõrvaldamiseks.

Tegevjuht

- Juhib organisatsiooni igapäevast tegevust ja vastutab vahendite olemasolu eest.
- Vastutab vajalikest dokumentidest olemasolu, säilitamise ning KKJS dokumentide kättesaadavuse eest.
- Korraldab juhatuse ülesandel koolitusi töötajatele, koostööpartneritele ja töövõtjatele.
- Vastutab hädaolukordadeks valmisoleku eest kontorites.
- Hoolitseb kontorite keskkonnasäästlikkuse eest.
- Hindab töötajate ja koostööpartnerite ja töövõtjate koolitusvajadust ja vajadusel korraldab selle läbiviimise.

Projektijuhid

- Jälgivad läbiviidavate projektide keskkonnasäästlikkust ning annavad oma tegevusest aru tegevjuhile. Vastutavad isiklikult projektide keskkonnasäästliku läbiviimise eest.
- Koguvad tegevuse seireandmeid vastavalt seireandmete kogumise juhendile.
- Teevad tegevjuhile ettepanekuid keskkonnasäästlikemate ressursside kasutamise kohta.

Kontorite juhid

- Juhib kontori igapäevast tegevust.
- Vastutab kontorites seireandmete kogumise eest ja analüüsib neid. Esitab tulemused juhatusele.

8. Koolitus ja teadlikkus

ERLi töötajatele korraldatakse erialaseid koolitusi, mis võimaldavad paremini tegevust kavandada. Erinevate koolitusvajaduste üle otsustab juhatus, kes teeb nende läbiviimise tegevjuht ülesanneteks. Oma algatusel võetakse osa seminaridest, mis ei kuulu otseselt töökohustustesse, kuid aitavad olla kursis muutustega.

ERLi töötajad on enamasti inimesed, kes on saanud põhjaliku koolituse keskkonnateadlikkuse alal ning nende teadlikkust võib pidada mitmeid kordi keskmisest suuremaks.

Vajadusel korraldatakse koolitusi koostööpartneritele ja töövõtjatele.

9. Teabevahetus

Organisatsioonisisene suhtlus põhineb telefoni ja arvutivõrgu ühendusel. Avalik info on olemas internetis ERLi koduleheküljel. Olulisematest teemadest teavitatakse meediat pressiteadete kaudu. Lisaks sellele avaldatakse artikleid oma tegevusest ning antakse intervjuusid. Teave peab olema tõendatav, üheselt mõistetav, kergesti arusaadav ja piisavate selgitustega. Kodulehekülje uuendamise eest vastutab tegevjuht Organisatsioonivälised inimesed saavad omapoolseid kommentaare, küsimusi ja ettepanekuid esitada telefoni ja e-posti teel või ise kohal käies.

10. Dokumenteerimine

Keskonnajuhtimissüsteemi dokumentatsiooni hulka kuuluvad kõik süsteemi toimimisega seotud dokumendid, et tagada efektiivne kontroll oluliste keskkonnaaspektidega seonduvate protsesside üle, nende kavandamine ja toimimine. KKJSi dokumenteerimise eest vastutab ERLi juhatus. Keskonnajuhtimissüsteemi dokumentatsiooni kuuluvad: keskkonnajuhtimise üldised eesmärgid, organisatsiooni struktuur, keskkonnamõjud, keskkonnajuhtimiskava, KKJS toimimiseks koostatud juhendid, juhtkonnapoolse ülevaatus tulemused, koolituste protokollid ja seireandmed.

Kontorites on kehtivate dokumentide versioonid saadaval sisevõrgus, mille aadress on kõigile töötajatele teada. KKJS ise on kättesaadav organisatsiooni kodulehelt.

11. Toimimisjuhendid

Keskonnategevuskava elluviimine saavutatakse vajalike toimimisjuhendite sisseeadmise ja järgimise teel, mis tagavad vastavuse organisatsiooni keskkonnajuhtimise üldistele eesmärkidele. Juhendid tuleb luua tegevustele, mis omavad olulist otset või kaudset keskkonnamõju. ERLi keskkonnajuhtimissüsteemis tuleb luua juhendid järgmistele tegevustele:

- Seireandmete kogumine – tuleb tagada, et seireandmeid kogutakse regulaarselt ja alati ühte moodi.
- Juhtkonnapoolne ülevaatus – juhtkonnapoolset ülevaatus tuleb teostada regulaarselt ja tõhususe tagamiseks ning mittevastavuste likvideerimiseks luuakse eeskiri.
- Lennureiside põhjendatus – Luuakse juhend, mille abil hinnatakse lennureisi põhjendatust.
- Autotranspordi põhjendatus – Töötatakse välja juhend, mille abil seatakse juhised, millal on auto kasutamine aktsepteeritud.
- Kriisiolukorra juhend – Koostatakse kriisiolukorras käitumise juhend.
- Tulekahju juhend – Töötatakse välja juhised tulekahju korral käitumiseks.
- Kohalike toodete eelistamise juhend – Töötatakse välja juhend, mis seab tingimused kohalike toodete eelistamiseks.
- Ökomärgise ja/või „õiglase“ toote eelistamise juhend – Töötatakse välja juhend, mis seab tingimused ökomärgisega ja/või „õiglase“ toote eelistamiseks.
- Säästlik elektritarbimine – Koostatakse juhend, mille järgimine aitab vähendada elektrienergia kulu igapäevases kontoritöös.

12.Seire

Seireandmete kogumiseks koostatakse vastav internetipõhine tarkvara, mille valmimise eest vastutab tegevjuht. Kõik töötajad sisestavad enda keskkonnainfo igakuiselt. Kuni programmi töölerakendamiseni kasutatakse allpool toodud seiremeetodeid.

- Kontorites kasutatava vee, paberi, elektri- ja soojusenergia hulk – kontorijuhataja koostab andmetabeli, kuhu iga kuu 15-ndaks kuupäevaks kannab eelmise kuu vee, elektri- ja soojusenergia kulu. Peale igakordset paberi ostmist tuleb see samuti märkida kontori ressursitabelisse. Ressursitabelisse kantakse ka töötajate kontoris viibitud töötunnid. Vee-, elektri- ja soojusenergiakulu arvutatakse töötunni kohta.
- Kontorites tekkivate sorteeritud jäätmete hulk – kontori juhataja sisestab igakordsel sorteeritud jäätmete üleandmisel jäätmekäitlejale kogused kontori ressursitabelisse.
- Töölähetusteks läbitud transpordikilomeetrid – kõik töötajad omavad andmetabelit, kus nad märgivad kõik oma tööülesannetel läbitud kilomeetrid ja selleks kasutatud transpordiliigi (buss, laev, lennuk, takso, auto, rong)
- Toodete päritolu ja nende pakend – koostatakse andmebaas tarbitud toiduainete kohta, kus sisaldub ka eraldi lahter toote päritolumaast. Kategooriad: Eesti, Euroopa, muu. Lisaks sellele eraldi lahter tootele omistatud ökomärgi ja/või õiglase toote märgi olemasolust.

13.Juhtkonnapoolne ülevaatus ja mittevastavuste korrigeerimine

ERLi keskkonnajuhtimissüsteem vaadatakse juhtkonna poolt regulaarselt üle kord aastas. Eesmärgiks on hoida juhtimissüsteem pidevas töökorras, käsitledes hetkeolukorda, KKJSi sobivust muutunud oludes, huvirühmade poolt tehtud ettepanekuid, püstitatud keskkonnaeesmärkide- ja ülesannete saavutamist ning muudatusi keskkonnajuhtimissüsteemis. Keskkonnajuhtimissüsteemi ülevaatamiseks korraldatakse koosolek, kuhu kutsutakse kõik töötajad

Mittevastavuse ilmnedes esitab antud valdkonna vastutaja omapoolse nägemuse mittevastavusest, põhjustest ja võimalikest lahendustest. Nendele tuginedes määrab juhatus ülesanded/meetodid, mis on vajalikud mittevastavuste likvideerimiseks.

Tekkivaid probleeme aitab avastada töötajate piisav teadlikkus oma tegevuse võimalikust keskkonnamõjust ning hästi toimiv suhtlus töötajate vahel.

Lisa 1 Eesti Rohelise Liikumise keskkonnaaruanne 2008

Eesti Roheline Liikumine (ERL) on 1988. aastal asutatud keskkonnakaitsega tegelev mittetulunduslik valitsusväline organisatsioon. Eesti Rohelise Liikumise eesmärgiks on suunata Eesti ühiskonda loodushoiule ja säästlikule eluviisile. ERLi sisuline tegevus aastal 2008 toimus kolme programmi raames: keskkonnapoliitika, keskkonnateadlikkus ja looduskaitse. ERLil on üle 1000 liikme, neist suurem osa on noored - õpilased ja tudengid.

Käesolev keskkonnaaruanne on koostatud eesmärgiga hinnata Eesti Roheline Liikumine tegevuse käigus tekkivat negatiivset mõju keskkonnale. Keskkonna aruanne on üks osa keskkonnajuhtumissüsteemist, kus nähakse ette lisaks negatiivse keskkonnamõju tuvastamisele ka sammud selle järk-järguliseks vähendamiseks. Sellise tegevusega püütakse näidata eeskujutegemisele organisatsioonidele ja ettevõtetele ning propageerida säästvat arengut.

ERLil on kaks kontorit, mis asuvad Tallinnas ja Tartus. Pealinna kontoris töötab 1 täiskohaga lisaks 3 osalise tööajaga inimest. Tartu kontorit kasutab igapäevatoos 2 inimest. Lisaks töötavad 7 inimest (arvestuslikult 4 täistööajaga töötajat) väljaspool kontoreid. Kuna ERLi üks eesmärke on inimestele tutvustada „rohelist mõtteviisi“ reisivad selle liikmed suhteliselt palju.

Keskkonnamõju hindamise meetodika

Keskkonnamõju hinnatakse ökoloogilise jalajälje meetodil. Tegemist on laialt kasutatava meetodiga, mis võimaldab kvantitatiivselt väljendada inimtegevuse mõju looduskeskkonnale. Ökoloogilise jalajälje meetodi aluseks on maakera pind kui piiratud ressurss, mida inimesed kasutavad oma erinevate vajaduste rahuldamiseks. Ökoloogiline jalajalg võimaldab arvutada kui suurt viljakat maapinda vajab oma tegevuseks ERL. Seega ei näita ökoloogiline jalajalg mitte organisatsiooni tegevuse keskkonnamõju vaid ainult tegevuse elluviimiseks kasutatud loodusressursi, jättes arvestamata positiivsed mõjud loodusele.

Iga inimese kohta on arvestuslikult ~2 ha viljakat pinda, mida on võimalik kasutada oma erinevate vajaduste rahuldamiseks. Seetõttu näidatakse ökoloogilise jalajälje meetodil ressursi kulu hektarites aastas (ha-a), mis tuuakse käesolevas aruandes välja ka töötaja kohta. Arvestatakse ka töötajatega, kes ei paikne otseselt kontoris ning eeldatakse, et nende ressursitarve on sama kui kontoris töötavatel inimestel.

Eraldi tuuakse töös välja ökoloogiline jalajalg Tallinna ja Tartu kontorite haldamisel.

Keskkonnaaruande (KKA) koostamisel tuginetakse Eestimaa Looduse Fondi poolt välja antud „Keskkonnaaruande koostamise käsiraamatule“. Käesoleva KKA koostamisel on mõõdetud 6 komponenti: vesi, elekter, soojus, jäätmed, transport kaupadele ja transport inimestele. Lähteandmetena kasutati raamatupidamises leiduvat informatsiooni, mis teisendati rahalistelt väärtustelt ümber ühikuteks, mis võimaldavad paremini hinnata tarbitud ressursi hulka (kWh, m³, vms). Leidmaks ökoloogilise jalajälje suurust, korrutatakse ressursid läbi vastavate koefitsientidega. Arvutustes kasutati ainult ressursi hulka, mille puhul oli ERL lõpptarbija. Lisaks vaadeldakse ERLi poolt tellitud trükiste keskkonnamõju, millel aga ERL ei olnud lõpptarbija ning seetõttu ei lähe need näitajad ERLi ökoloogilise jalajälje arvutustesse.

Keskkonna mõju komponentide kaupa

Vesi

2008. aastal tarbis ERL vett kokku 17,5 m³, mida peamiselt kasutati tualeti loputusveena, kuumade jookide valmistamiseks ja kätepesuks Tartu kontoris tarbiti 7,5m³ ning Tallinnas 10 m³ vett. Sellest tulenev kontorite ökoloogilise jalajälje suurus on vastavalt 0,0006 ha-a (hektarit aastas) ja 0,0008 ha-a. Kui lisada ka kontorites mittetöötavad inimesed on ERLi ökoloogiline jalajälg **0,0030 ha-a**.

Elektrienergia

2008. aastal tarbis ERL elektrienergiat kokku 3698 kWh/a. Elektrienergiat kasutati peamiselt valgustuseks, kontoritehnika käitamiseks ning külmematel perioodidel Tartu kontoris kütteks. Tartu kontoris tarbiti elektrienergiat 1992 kWh/a ning Tallinnas 1706 kWh/a. Sellest tulenev kontorite ökoloogilise jalajälje suurus on vastavalt 0,3207 ha-a ja 0,2747 ha-a. ERLi poolt kontorites tarbitud elektrienergia kasutamine põhjustab 0,5954 ha-a suuruse jalajälje.

Lisaks tarbitud elektrienergiale on käesolevas keskkonnanaruandes arvestatud liinikadudega, mille keskkonnamõju on tarbija vastutada. Liinikadude suurusena kasutati Keskkonnanaruande koostamise käsiraamatus toodud põhimõtet, mille kohaselt lisatakse tarbitud elektrienergiale 19 %.

Koos liinikadudega suurenes tarbitud elektri hulk 4400 kWh/a-ni, mis jagunes Tartu ja Tallinna kontorite vahel vastavalt 2370 kWh/a ja 2030 kWh/a. Kui arvestada juurde kontoreid mittekasutatavad töölised, saame ökoloogiliseks jalajäljeks **1,4957 ha-a**.

Soojusenergia

2008. aastal tarbis ERL soojusenergiat kokku 9358 kWh/a. Sellest Tartu kontoris tarbiti 6578 kWh ning Tallinnas 2780 kWh. Tartu kontoril ei olud arvetel eraldi välja toodud tarbitud võimsusi. Need arvutati tuginedes korteriühistult saadud kogu maja pindala ja tarbitud soojusenergia hulga kaudu.

Lisaks tarbitud soojusenergiale on käesolevas keskkonnanaruandes arvestatud trassikadudega, mille keskkonnamõju on tarbija vastutada. Trassikadude suurusena kasutati Keskkonnanaruande koostamise käsiraamatus toodud põhimõtet, mille kohaselt lisatakse tarbitud soojusenergiale 17,7 %.

Soojusenergia tootjatelt ei olnud võimalik saada otsest infot, milliseid kütteallikaid kasutati. Tartu kontori ökoloogiline jalajälg leiti tuginedes Statistikaameti andmetele, kus oli toodud 2007. a Eestis toodetud soojusenergia hulk energiaallikate kaupa. Nende andmete alusel leiti toodetud soojusenergia võimsusühiku tinglik keskmine ökoloogiline jalajälg. Tallinna kontorit soojaga varustava ettevõtte kodulehelt leitud infote tuginedes toodetakse kontori kütmiseks soojusenergiat Iru soojus ja elektri koostootmisjaamas, mida köetakse gaasiga.

Kütmisest tulenev kontorite ökoloogilise jalajälje suurus on vastavalt 0,622 ha-a ja 0,2747 ha-a. Kui arvestada juurde kontoreid mittekasutavad töölised, saame kogu ERLi ökoloogiliseks jalajäljeks **1,9635 ha-a**.

Jäätmed

Tartu kontor asub elumajas, kus tasutakse ühiselt prügiveo eest. Hind oleneb korteris elavate inimeste arvust. Tinglikult elab Tartu kontoris 1 inimene. Tallinna kontoris makstakse prügiveo eest kontori ruutmeetrite alusel. Sellest tulenevalt ei ole võimalik arvutada tekkinud prügi hulka tuginedes finantsaruannetes leiduvale infole. Keskkonnaaruandes kasutatud tekkinud jäätmete kogused on hinnangulised ning pärinevad ERLi töötajatelt. Eeldatavalt pärineb 80% tekkinud jäätmetest Tartu kontorist ning 20 % Tallinna kontorist.

Kontorites kogutakse jäätmeid liigiti – olmejäätmed, paber, pakend, joogitaara ning patareid ja akud. Olme- ja paberijäätmed viiakse mõlema kontorihoone juures olevatesse vastavatesse konteineritesse. Pakendid ja joogitaara viiakse vajadusel selleks ettenähtud kohta, kuid need konteinerid ei asu kontorite vahetus läheduses. Kasutuskõlbmatuks muutunud akud ja patareid viiakse mõnda kauplustes olevatesse kogumiskarpidesse.

Kontorites tekib kokku 14 kg eraldi kogutavat vanapaberit, 11 kg olmejäätmeid ja pakendijäätmeid 4 kg. Kui arvestada ka kontoreid mittekasutavad töölised saame kogu tekitatud jäätmete ökoloogiliseks jalajäljeks **0,1766 ha-a**. Suurima osa sellest annavad olmejäätmed ja vanapaber vastavalt 53 ja 41 %. Kui ei toimuks prügi liigiti kogumist ning kõike tekkivat käsitletakse olmejäätmetena, oleks ERLi ökoloogiline jalajalg 0,2472 ha-a, mis näitab, et ka selliste suhteliselt väikeste koguste liigiti sorteerimine on äärmiselt oluline.

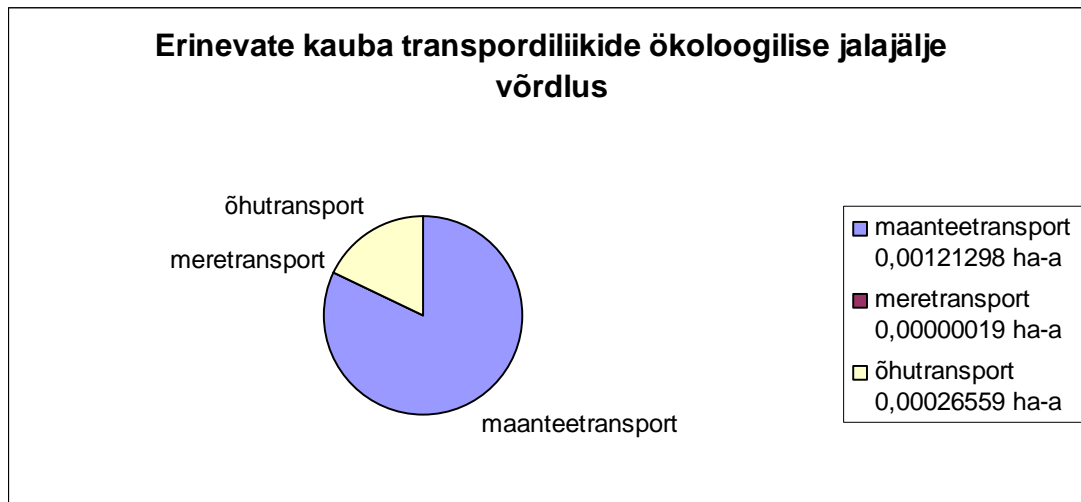
ERL tegevuse tähtsaks osaks on keskkonnavalase teabe levitamine. Selleks tellitakse suhteliselt suurel hulgal erinevaid trükiseid. 2008. aastal telliti 254 kg Rohelist Trükist ja 184 kg muid trükiseid.

Roheline Trükis on aastal 2003 Triip AS ja Eestimaa Looduse Fondi koostöös välja töötatud keskkonnasäästlik trükiteenus, mille valmistamiseks kasutatakse ainult looduslike trükivärve; keskkonnasäästlikku trükipaberit ja energiasäästlike tehnoloogilisi lahendusi.

Kaupade transport

ERL ei saada suuri kaubakoguseid. Enamuse moodustavad kontorite vahel saadetavad väikesaadetised, millele lisandusid üksikud saadetised partneritele.

Käesolevas keskkonnaaruandes on jagatud kaubatransport kolmeks alaosaks: maantee, mere ja õhutranspordiks. Iga transpordi liigi kohta leiti transporditava koguse mass ning transporditud vahemaa. Mass leiti arvetelt, vahemaa mõõdeti kaardil kasutades lähte ja sihtkoha aadresse. Õhu ja meretranspordil leiti vahemaa „lennulennult“, mis mõnevõrra vähendab tegelikult läbitud distantsi. Kogu transpordi ökoloogiline jalajalg oli **0,001479 ha-a**. Selle jagunemist on võimalik vaadelda järgnevalt graafikult.

Inimeste transport

Inimeste transporti vaadeldi kuue erineva alaosana: õhustransport, autotransport, raudteetransport, bussitransport, takso ja meretransport. Igal transpordiliigil leiti reisinud inimeste arv ning läbitud kilomeetrid, mis arvatati ümber ökoloogiliseks jalajäljeks. Teepikkust mõõdeti inimkilomeetrites, mis on läbitud teepikkuste ning seda läbinud inimeste arvu korrutis. Üks inim-km tähendab, et üks inimene läbis ühe kilomeetri või kaks inimest läbisid 0,5 km.

Lennutranspordil leiti vahemaad “lennulennult” lennujaamade vahel, mistõttu on tegelik läbitud distants mõnevõrra pikem. 2008. aastal kasutati lennutransporti neljal korral, läbides kokku üle 33 000 inim-km-i. Kokku põhjustas lennutransport 2,27 ha-a suuruse ökoloogilise jalajälje, mis moodustas 51% kogu inimtranspordist.

Pikim lennureis oli **Hondurasesse**, mille käigus läbiti üle 23 000 inim-km-i. Ainult selle **lennureisi ökoloogiline jalajälg oli 1,73 ha-a**, mis moodustas 39% kogu inimtranspordi ökoloogilisest jalajäljest. Kui võrrelda ainult selle reisi põhjustatud ökoloogilist jalajälge ERLi keskmise töötaja omaga siis selgub, et Honduras reisi mõju on suurema kui kahe täiskohaga töötaja aastane ökoloogiline jalajälg.

Autotranspordil saadi vahemaad igakuistest aruannetest. Kuna puudus täpne info sõitjate arvu kohta eeldati arvutustes, et autos sõitis pidevalt kaks inimest. Autoga läbiti 16 000 inim-kilomeetrit ning see põhjustas ökoloogilise jalajälje 1,5170 ha-a.

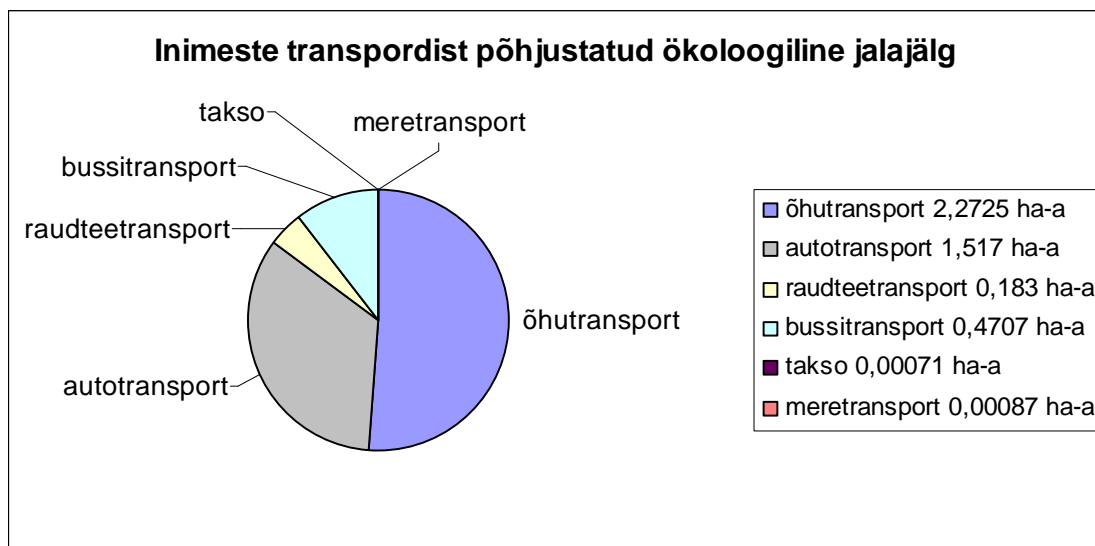
Bussitranspordil saadi vahemaad kaardilt mõõtes, lähtudes esitatud piletitel olnud reisi lähte ja sihtkohtadest. Tegemist oli enim kordi kasutatud transpordiliigiga, millega valdavalt liigeldi Tartu ja Tallinna vahel. Kokku läbiti bussiga 15 700 inim-kilomeetrit saades ökoloogiliseks jalajäljeks 0,5 ha, mis moodustas 10,5 % kogu inimtranspordi ökoloogilisest jalajäljest.

Raudteetranspordil saadi vahemaad kaardilt mõõtes, lähtudes esitatud piletitel olud reisi lähte ja sihtkohtadest. Kokku läbiti rongiga 6100 km, saades ökoloogiliseks jalajäljeks 0,18 ha.

Meretranspordiga läbitud vahemaad leiti linnulennult sadamate vahel, mistõttu on tegelikult läbitud distants mõnevõrra pikem. Peamiselt kasutati laevasid liiklemaks Tallinna ja Helsingi vahel, läbides kokku 870 km. Meretranspordist põhjustatud ökoloogiline jalajalg on 0,00087 ha-a.

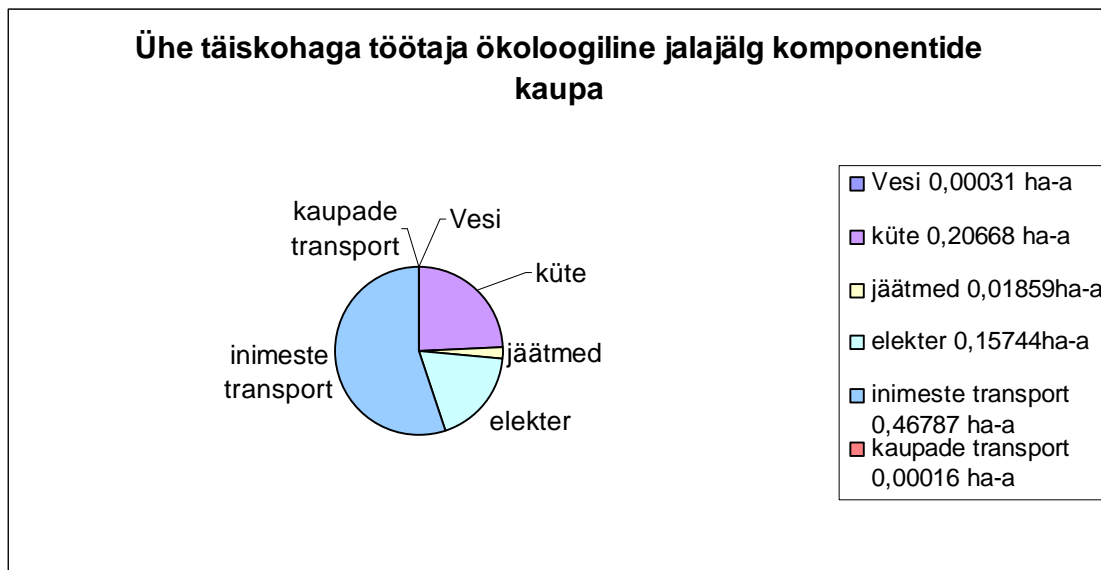
Transpordivahenditest kasutati kõige vähem taksot, millega läbiti 23,5 km. Taksosõit põhjustas ökoloogilise jalajälje 0,00071ha-a.

Kokku põhjustas inimeste transport ökoloogilise jalajälje **4,44 ha-a**, olles sellega suurim uuritud komponentidest.

Töötaja ökoloogiline jalajälg

Ökoloogilise jalajälje meetod võimaldab näidata tegevuseks vajaminevat Maa viljaka pinna suurust. Iga inimesele on maakeral ~2 ha viljakat pinda. Arvutatuna täistöökohtadele, tegeleb ERLis Eesti Roheline liikumine 9,5 töötajat. Ühe töötaja jalajälg oli 2008. aastal **0,85 ha-a**. Järgnevalt graafikul on toodud ühe töötaja jalajälje moodustanud komponendid. Suurima mõjuga on organisatsioonis reisimine, mille tulemusel põhjustatakse 55 % ökoloogilisest jalajäljest. Lisaks on veel olulisimad mõjutajad kontorite kütmine ning seal tarbitud elektrienergia, mis moodustavad vastavalt 24,3 ja 18,5% ökoloogilisest jalajäljest.

Kokkuvõte

Eesti Roheline Liikumine tarbis 2008. aastal oma tegevuseks ressursse, mille ammutamiseks oli vaja 8 ha viljakat pinda. Kuigi organisatsioonis on üle 1000 liikme on aktiivseid töötajaid oluliselt vähem, tinglikult 9,5 täiskohaga töötajat. Ühe töötaja jalajälg oli 2008 aastal 0,85 ha-a. ERLi tegevuse üks peamisi eesmärke keskkonnateadlikkuse suurendamine ühiskonnas. Sellest tulenevalt on kõige üle summaarsest ökoloogilisest jalajäljest põhjustatud reisimisest. Olulisena saab veel välja tuua kontorite kütmisest ja elektrikasutusest põhjustatud ressursikasutuse, mis kumbki annab ca 20% jalajäljest. Teiste uuritud ökoloogilise jalajälje komponentide osakaal on oluliselt väiksem.

Käesolevat keskkonnanaruannet võib vaadelda keskkonnajuhtimissüsteemi ühe osana. Toodud ressursikasutus peaks andma sisendi keskkonnajuhtimissüsteemi, näidates millised ERL tegevuse aspektid omavad olulisemat mõju keskkonnale. Sellele tuginedes töötatakse välja terviklik keskkonnajuhtimissüsteem, kus seatakse konkreetsed eesmärgid Eesti Roheline Liikumine keskkonnamõju vähendamiseks.

Keskkonnanaruanne koostati Kodanikuühiskonna Sihtkapitali poolt toetatud projekti raames.